

SÖYLEŞİ (*) / Prof. Dr. Ufuk AYDIN

Dr. Naci ÖNSAL

Prof. Dr. Ufuk AYDIN

■ **Kanımcı çalışma hayatının en önemli sorunu liyakattir. Yani layık olanın layık olduğu göreve getirilmesidir. Hem kamuda hem özel sektörde yıllardır gözlemlediğim en önemli sorun liyakatsiz kişilerin layık olmadıkları makam ve mevkilere getirilmesidir. Buna bir de son yıllarda siyasetin baskı ve etkisi eklenince sorun daha da büyümektedir. Liyakatsiz kişilerin hak etmedikleri mevkilere gelmesi verimsizlik gibi, hukuk tanımazlık gibi, mobing gibi daha birçok sorunu beraberinde getirmekte, bu da çalışma yaşamında tartışmalara, kurumlar-
dan beklenen fonksiyonların karşılanamamasına ve giderek çalışma yaşamının adaletsiz bir hal almasına yol açmaktadır.**

(*)Prof. Dr. Ufuk Aydın ile söyleşiyi Dergimiz Genel Yayın Yönetmeni Dr. Naci Önsal gerçekleştirmiştir. / nacionsal@hotmail.com

(*)1967 yılında Eskişehir’de doğan Ufuk Aydın, Eskişehir Anadolu Lisesini bitirmiş, devamında 1989 yılında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun olmuştur. Aynı yıl avukatlık stajına başlayan Aydın, 1990 yılında Anadolu Üniversitesi İİBF ÇEKO Bölümünde asistan olarak akademik hayata adım attı. Ufuk Aydın 1992 yılında yüksek lisansını, 1996 yılında doktorasını aynı üniversitede tamamladı. 2003 yılında doçent, 2008 yılında profesör olan Aydın 2009–2011 yılları arasında ÇEKO Bölüm Başkanlığı yaptıktan sonra Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanlığına atandı. 2019 yılına kadar bu görevi yürüten Prof. Dr. Ufuk Aydın 2020 yılında emekli olarak bu üniversiteden ayrıldı ve aynı yıl İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesinde kadrolu profesör olarak göreve başladı. Aydın’ın bu görevi devam etmektedir.

Prof. Dr. Aydın, İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku ile Spor Hukuku alanında çok sayıda ulusal ve uluslararası makale yazdı, tebliğler sundu. Çok sayıda teze danışmanlık yaptı. Özel ilgi alanı olan spor hukukuna önemli katkılar sağladı; Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulunda iki dönem hakemlik yaptı. Spor Hukuku Enstitüsü Derneği yönetim kurulu üyesi olan Ufuk Aydın aynı zamanda İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Derneği (Milli Komitesi) ve uluslararası Global Alliance for Justice Education (GAJE) üyesidir.

Ufuk Aydın 2018 yılında Türk Metal Sendikası tarafından Emek Dostu Akademisyen Ödülüne layık görüldü. ufukaydin4@aydin.edu.tr

■ **Neden İş Hukuku'nu seçtiniz? Sizi etkileyen neydi?**

Babam devlet memuruydu anemse ev hanımı. Sosyo-ekonomik olarak oldukça alt düzeyde bir çocukluk geçirdiğimi söyleyebilirim. Çevremde benim gibi yoksul denebilecek memur ve işçi çocukları oldukça fazlaydı ve ben çocukluğumdan itibaren emeğin yeterince korunmadığını ve üretimden hak ettiği payı alamadığını düşündüm. Bu düşüncem gençlik yıllarımda da devam etti. Hukuk fakültesinde okurken son sınıfta Prof. Dr. Sarper Süzek Hoca'dan İş Hukuku dersini aldım ve bu alanın tam da benim düşüncelerimle örtüştüğünü, İş Hukuku sayesinde emek aleyhine gerçekleşen adaletsizlikleri bir ölçüde de olsa giderebileceğimi düşündüm. Bunun yanında Sarper Hoca'nın muhteşem İş Hukuku bilgisi ve karizması da İş Hukuku alanını seçmemde etkili olmuştur. Çok şans-

lıyım ki, bu seçimimden hiç pişman olmadım. Tam tersine, her zaman "iyi ki İş Hukuku'nu seçmişim" dedim.

■ **Uzun yıllardır profesyonel çalışma hayatının içindesiniz. Çalışma hayatının en önemli sorunlarını bir hukukçu gözüyle sıralayabilir misiniz?**

Bu soruya cevabım çok net. Kamıca çalışma hayatının en önemli sorunu liyakattir. Yani layık olanın layık olduğu göreve getirilmesidir. Hem kamuda hem özel sektörde yıllardır gözlemlediğim en önemli sorun liyakatsiz kişilerin layık olmadıkları makam ve mevkilere getirilmesidir. Buna bir de son yıllarda siyasetin baskı ve etkisi eklenince sorun daha da büyümektedir. Liyakatsiz kişilerin hak etmedikleri mevkilere gelmesi verimsizlik gibi, hukuk tanımazlık gibi, mobing gibi daha birçok sorunu beraberinde

getirmekte, bu da çalışma yaşamında tartışmalara, kurumlardan beklenen fonksiyonların karşılanamamasına ve giderek çalışma yaşamının adaletsiz bir hal almasına yol açmaktadır. Eklemeliyim ki çalışma yaşamının sorunları arasında son yıllarda görülen aşırı siyallaşma da kanımca önemli sıkıntılar yaratma potansiyelini barındırmaktadır. Mesleğin/işin/görevin gerekleri yerine siyasi saiklerle/sebeplerle hareket eden (özellikle) kamu yöneticileri buldukları kurumları yıpratmakta, kurumlara olan güveni zayıflatmaktadır.

■ **Arabuluculuk göreviniz de var. Sizce bu sistem ülkemizde sorunsuz bir şekilde işliyor mu?**

Evet. Beş-altı dönemdir Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın resmi arabulucusu olarak görev

yapmaktayım. Önce 2822 sayılı Kanun ve şimdi de 6356 sayılı Kanunla düzenlenen arabuluculuk sistemi ülkemizde "şeklen" sorunsuz bir şekilde işliyor. Ancak bu haliyle arabuluculuk uygulamasının toplu iş sözleşmesi sürecinin esasına katkısı son derece sınırlı. Taraflar arabuluculuk aşamasını anlaşma sağlanacak bir aşama olarak değil geçilmesi zorunlu formalite niteliğindeki bir aşama olarak görmektedirler. Arabuluculuk aşamasında çözülen toplu iş uyuşmazlığı sayısı zannediyorum yüzde onlar civarındadır. Bu sistemi iyileştirmek için kanımca "uzlaştırma" benzeri bir sisteme geçilmeli, arabulucuya taraflara öneriler sunma ve tarafları yönlendirme yetkisi tanınmalıdır. Şüphesiz ülkede barışçıl yollarla uyuşmazlıkların çözülmesi bilincinin de artmasıyla arabuluculuk ya da uzlaştırma aşı-

malarının daha fonksiyonel hale geleceğini düşünmekteyim.

■ **İş Hukuku; İşçinin Hukuku, Denge Hukuku, İşyeri Hukuku derken Robotların Hukuku'na mı evriliyor?**

İş Hukuku'nun son yıllarda, özellikle de pandeminin etkisiyle evrildiğini söylemek mümkün. Ancak bu evrilme robotlaşma yönünde değil yeni üretim ve iş ilişkilerinin doğması şeklinde ortaya çıkmaktadır. Gözlemlerime göre bu yeni düzende sendikalaşma oranı düşmekte, iş ilişkilerinin işçi tarafı daha bireysel hale gelerek yalnızlaşmakta ve korumasız kalmaktadır. Tele çalışma ve uzaktan çalışma gibi yeni iş ilişkileri başta işçiyi rahatlatır gibi görünürken sonradan ücretlerin düşmesi, iş ve ev yaşamının birbirine karışması ve giderek işçinin anti sosyalleşmesine yol açmaktadır. Bu ise yaşadığı topluma ve çevreye ya-

bancı bireylerin ortaya çıkmasıyla sonuçlanmaktadır. İş ilişkilerinde robotların kullanılmasının arttığı bir gerçektir ancak robotları programlayan ve kullanan insandır. Robotların kullanımı insan emeğine olan ihtiyacı azaltsa da son tahlilde üretim ilişkilerinde insandan vazgeçmek kanımca mümkün değildir. Robotlaşma olsa olsa çalışma sürelerinin azalmasına, kalitenin artmasına yol açabilecek bir gelişmedir yoksa insanı çalışma yaşamından çıkartması söz konusu olamaz.

■ **Biraz da akademiye yönelik üniversite ve öğrenciler üzerine konuşalım. Öğrenciler üniversiteye hangi düşüncelerle geliyor ve mezun olduklarında ne ölçüde kendilerini çalışma yaşamına hazır hissediyor?**

Ben alanım itibariyle mühendislik fakültelerinde, İİBF'lerde ve en çok da hukuk fakültelerinde ders

verdim. Her üç grupta yer alan öğrenciler bakımından da üzgün olduğumu söyleyebilirim. Ülkemizde iyi bir iş gücü ve eğitim planlaması olmadığı için tüm öğrenciler kendini üniversiteye gitmek zorunda hissediyor. Bu anlamda üniversiteyi kazanmak bir başarı göstergesi sayılıyor. Oysa üniversiteye büyük umutlarla gelen ve kazandığı bölümden mezun olan öğrenci, çoğu zaman hayal kırıklığına uğruyor. Bunun sebebi bazen üniversitelerin yetersiz fiziki koşulları, bazen aşırı siyasallaşmış ve yetersiz öğretim kadroları ve çoğu zaman da mezuniyet sonrası yaşadıkları işsizliktir.

Basit bir örnek vermek gerekirse Türkiye'de hukuk fakültesi sayısı yüze yaklaşmıştır. Oysa Türkiye'de ne yüz tane hukuk fakültesi yürütecek öğretim üyesi vardır ne de yüzlerce hukuk fakültesini bitirmiş binlerce hukuk mezununa ihtiyaç vardır. Hukuk mezunları arasında kalite ve işsizlik sorunu hukukçuluğa bağlı meslekleri yıpratır hale gelmiştir. Bugün hukuk fakültesinden mezun genç avukatların asgari ücretin dahi altında ücretlerle çalıştırıldığını görmek gerçekten üzücüdür. Durum mühendislik fakülteleri ve İİBF'ler bakımından da farklı değildir. Biz ne yazık ki mezuniyetin mutluluğunu yaşayamadan iş bulamayan ya da yok pahasına çalışan küskün insanlar yaratmaktayız. Hocalık hayatım boyunca bu beni en çok üzen hususlardandır.

■ Gelelim yurtdışına kaçışlara. Gençler neden Türkiye'de yaşamak istemiyor ya da şöyle soralım: yetişmiş genç nüfusu yurtdışına kaptırmamak için ülkemizde neler değişmeli?

Bir önceki soruya verdiğim cevapta da ifade ettiğim gibi biz ne yazık ki gençlerine iyi davranmayan, onların değerini bilmeyen ve onlara kulak asmayan bir ülkeyiz. Gençlerin yaptıkları ve yerleşik düşünce tarzına uygun bulunmayan tüm davranışları yasaklayarak baskılamak eğilimindeyiz. Bir yandan gençlere sağlıklı ve refah içinde bir gelecek sunamazken öte yandan onların yenilikçi düşüncelerine ve yaşam biçimlerine müdahale ederek onları bir anlamda yeni arayışlara itiyoruz. Ülkemizde asgari ücret neredeyse genel ücret düzeyi haline geldi. Üniversite mezunu gençler asgari ücretle iş bulduklarında mutlu oluyorlar. Oysa aynı durumdaki Avrupalı gençler çok daha iyi koşullarda iş sahibi olup daha keyifli ve özgür bir yaşam sürebiliyorlar. Bu durum gençlerin gözlerinin ve akıllarının yurtdışına dönmesine yol açıyor ve gençler giderek ilk fırsatta yurtdışına gitmenin yollarını arıyor. Biz ülke olarak yetişmiş insan gücünün değerini bilmediğimiz için ne yazık ki bundan çok da rahatsız olmuyoruz. Ancak yurtdışına beyin göçünün acısını ve anlamını sanırım önümüzdeki yıllarda ve hüznle idrak edeceğiz.

■ Unutmadığınız bir anınızı bizimle paylaşır mısınız?

Aslında tek bir anı değil anılar bütününden bahsetmek isterim. 2015 yılında Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nin dekanlığını yaptığım sırada fakültedeki öğretim elemanlarımızla birlikte bugüne kadar Türkiye'de yapılmış en büyük uluslararası hukuk kongresini gerçekleştirdik. 55 ülkeden 350 hukukçu katılımcıyı Eskişehir'de ağırladık. GAJE (Global Alliance for Justice Education) isimli uluslararası kuruluşun sekizinci dünya kongresini gerçekleştirdiğimiz bu süreçte mesleki hayatımın en yoğun, en keyif verici ve en gururlandırıcı günlerini yaşadım. Neredeyse dünyanın tüm ülkelerinden hukukçu dostlar

edindim. Ülkemizi, Eskişehir'i ve Anadolu Üniversitesi'ni çok iyi bir şekilde temsil ettik. Diyebilirim ki meslek hayatımın en keyifli günleriydi. Bugün için böyle bir etkinliğin gerçekleştirilmesi siyasi, ekonomik ve ekonomik konjonktür dikkate alındığında mümkün görülmemektedir. Bu da son derece üzücüdür.

■ Son olarak eklemek istediğiniz herhangi bir şey var mıdır?

Ben yaşamım boyunca geleceğe hep umutla baktım. Her şeye rağmen yarınlardan, gençlikten ve ülkemden umutluyum. Güzel günlerin bizi beklediğine inanıyorum.

Benimle bu röportajı yaptığınız için çok teşekkür ederim

